

RAADSVORSTEL GEMEENTE SOEST

Portefeuillehouder:

Aukje Treep-van Hoeckel
Liesa van Aalst-Veldman

Zaaknummer:

714947

Onderwerp:

Aandeelhouderschap Stedin Holding N.V.

Openbaar

Is geheimhouding aan de orde?
Nee

Voorgesteld raadsbesluit

In te stemmen met het voorstel om toe te treden als aandeelhouder van Stedin Holding N.V. door het aankopen van aandelen voor een bedrag van € 1 miljoen.

Samenvatting

Het college stelt de raad voor om in te stemmen met de aankoop van aandelen in Stedin Holding B.V. tot een bedrag van € 1 miljoen. Door het eigen vermogen van Stedin te versterken draagt ook de gemeente Soest bij aan een toekomstbestendige stroomvoorziening. Dit is een basisvoorziening, essentieel voor de bestaanszekerheid en veiligheid voor onze inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers. Ook dragen we hiermee bij aan het mogelijk maken van de energietransitie.

Aanleiding

In 2022 heeft Stedin niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in zijn verzorgingsgebied (Utrecht, Zuid-Holland, Zeeland) verzocht om aandeelhouder te worden. Er was op dat moment sprake van een urgente behoefte aan versterking van het eigen vermogen, zodat noodzakelijke investeringen in de stroominfrastructuur konden worden gedaan. Inmiddels is de urgentie voor de korte termijn afgezwakt, omdat het Rijk in december 2023 aandeelhouder is geworden met een kapitaalinjectie van € 500 miljoen. Daarnaast hebben de netbeheerders hun tarieven extra verhoogd. Hoewel de urgentie voor de korte termijn is afgenomen, blijft de behoefte aan extra eigen vermogen voor de langere termijn bestaan. In zijn brief van 23 december 2023 houdt Stedin daarom vast aan zijn verzoek. Eerst in deze brief zijn de toetredingsvoorwaarden bekendgemaakt:

- Prijs per aandeel: € 781,54
- Recht op dividend 2023
- Dezelfde toetredingsvoorwaarden als het Rijk
- Dezelfde zeggenschapsrechten als de huidige aandeelhouders
- Aanbod geldig tot 31 maart 2024

Op 27 maart 2024 beslist de algemene vergadering van aandeelhouders over de dan voorliggende verzoeken om aandeelhouder te worden.

Enkele feiten en cijfers over Stedin:

- Netbeheerder Stedin is verantwoordelijk voor het netwerk in het grootste deel van Zuid-Holland en in de provincies Utrecht en Zeeland en omvat 2,3 miljoen aansluitingen.
 - Het aandeelhouderschap van Stedin ligt op grond van de Elektriciteitswet 1998 volledig in publieke handen.
-

-
- 42 gemeentes in het verzorgingsgebied van Stedin zijn aandeelhouder, van de Utrechtse gemeenten alleen Vijfheerenlanden.
 - Het Rijk is in december 2023 toegerezen als aandeelhouder, met een bedrag van € 500 miljoen (11,9% van het aandelenkapitaal).
 - De netto-omzet bedroeg in 2022 € 1,281 miljard met een nettoresultaat van € 74 miljoen. Stedin had op 31 december 2022 een balanstotaal van € 7,788 miljard waarvan een eigen vermogen van € 3,798 miljard.
 - Een groot deel van de activiteiten van Stedin valt onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt (ACM).
-

Beoogd resultaat

Met de beoogde aankoop willen we een bijdrage leveren aan toekomstbestendige infrastructuur voor energie. Een toekomstbestendige infrastructuur draagt bij aan bestaanszekerheid, veiligheid, de leveringszekerheid, de betaalbaarheid van energie van energie en het slagen van de energietransitie.

Argumenten

1.1 Hiermee leveren we een bijdrage in het oplossen van een urgent maatschappelijk probleem

Er is een maatschappelijk probleem in de vorm van de borging van de leveringszekerheid en de uitvoering van de beleidsambities van het Rijk, de provincies en gemeenten voor verduurzaming en realisatie van hernieuwbare energie. Dit vormt een direct knelpunt voor de gemaakte afspraken uit het klimaatakkoord. In de komende jaren zal door Stedin ongeveer 8 miljard geïnvesteerd moeten worden in het netwerk om deze energietransitie mogelijk te maken. Om deze investeringsbehoefte het hoofd te bieden is versterking van het eigen vermogen van Stedin noodzakelijk.

Weliswaar is de urgentie tot versterking van het eigen vermogen voor de korte termijn afgezwakt doordat het Rijk met een forse kapitaalinjectie van € 500 miljoen is toegetreden als aandeelhouder, dit neemt niet weg dat de behoefte aan eigen middelen voor de langere termijn overeind blijft.

1.2 Een toekomstbestendige infrastructuur voor energie is een publiek en gemeentelijk belang

Een toekomstbestendige infrastructuur is essentieel voor een aantal publieke waarden. We noemen de volgende:

- Bestaanszekerheid: een goed werkende energievoorziening is een eerste levensbehoefte voor mensen, organisaties en
-

bedrijven.

- Veiligheid: een goede energievoorziening is essentieel voor de veiligheid in de maatschappij (denk aan openbare verlichting).
- Leveringszekerheid: Inwoners en bedrijven moeten verzekerd zijn van een betrouwbare energievoorziening.
- Betaalbaarheid van energie.
- Het slagen van de energietransitie.

We vinden het belangrijk om ook een verbinding te leggen met de global goals, in het bijzonder:

- ontwikkelingsdoel 7 – betaalbare en duurzame energie;
- ontwikkelingsdoel 11 – duurzame steden en gemeenschappen.

Hiermee maken we ook duidelijk dat we voldoen aan de criteria van de Gemeentewet voor deelname in een private onderneming. Artikel 160. lid 2 Gemeentewet bepaalt dat deelname aan een vennootschap alleen is toegestaan als dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang.

Zoals hiervoor is uiteengezet is hier sprake van een openbaar belang, dat in dit geval wordt behartigd door (de naamloze vennootschap) Stedin.

Terzijde merken we nog op dat Stedin in vergelijking met de andere netbeheerders een lage participatie kent van deelnemende overheden. Door de participatiegraad te vergroten, kunnen we als gezamenlijke overheden de behartiging van genoemde publieke belangen versterken.

1.3 Aan het aandeelhouderschap zijn rechten verbonden

Een aandeelhouder is mede-eigenaar van de vennootschap. Aan het aandeelhouderschap zijn verschillende rechten verbonden, met name:

- vergaderrecht;
- stemrecht;
- recht op dividend.

1.4 De omvang van de aandelenkoop lijkt in lijn te liggen met de voornemens van deelnemende medeoverheden

Ons college stelt voor om tot een bedrag van € 1 miljoen aandelen te kopen. Dit bedrag is in zekere zin arbitrair en niet gebaseerd op een harde onderbouwing.

We hebben ons bij de vaststelling van het bedrag - naast financiële overwegingen en risico's (zie hiervoor bij Argument 1.5 - laten leiden door wat andere gemeenten voornemens zijn. Uit informatie van Stedin hebben we geconcludeerd dat het bedrag van € 1 miljoen in lijn ligt met die van andere gemeenten. Ter indicatie: de gemeente Houten (ruim 50.000 inwoners) is voornemens € 1 miljoen te storten, de gemeente Bunschoten (ruim 21.000 inwoners) € 0,5 miljoen en de provincie Utrecht € 15 miljoen.

1.5 De aankoop van aandelen kan naar verwachting budgettair neutraal verlopen en leidt ook overigens niet tot nadelige financiële consequenties

De aankoop van aandelen brengt de volgende budgettaire consequenties met zich mee:

Jaarlijkse lasten

De aankoop van aandelen is een vermogensbestanddeel met in beginsel een blijvende waarde. Dat betekent dat de aankoop als bezitting (deelneming) rechtstreeks wordt verantwoord op de balans. De aankoop zelf komt dus niet ten laste van de jaarlijkse exploitatie. (De systematiek is vergelijkbaar met de aankoop van gronden.) De jaarlijkse lasten bestaan uitsluitend uit rentelasten, die worden berekend over de waarde van de aandelenaankoop.

In Soest werken we met een rekenrente. De rekenrente is de rente die de gemeente hanteert voor nieuwe investeringen. In de begroting 2024 is dit percentage vastgesteld op 1,25%. Als we uitgaan van een aankoop van € 1 miljoen, dan zijn de jaarlijkse rentelasten die op de begroting drukken dus € 12.500.

Jaarlijkse baten

Tegenover de lasten staat in beginsel een dividenduitkering. De verwachting is dat deze uitkering de eerstkomende jaren laag zal zijn, maar desondanks voldoende om de jaarlijkse (rente)lasten te dekken. Deze verwachting stoelen we op een advies van de aandeelhouderscommissie, uitgebracht in het kader van de toetreding van het Rijk als aandeelhouder. Hierbij zijn harde afspraken gemaakt over het winstuitkeringspercentage (deze wordt volgens een staffel, afhankelijk van de hoogte van de winst bepaald). Omdat winstprognoses per definitie met onzekerheden zijn omgeven, kunnen er echter geen garanties worden afgegeven: als er geen winst wordt gemaakt is er ook geen dividend. De scenario's voor de lange termijn (na 2032) laten een sterke stijging zien van het dividend, maar bij de realiteitswaarde kunnen vraagtekens worden gezet.

De conclusie is dan ook dat de aandelenaankoop naar verwachting budgettair neutraal zal verlopen, maar dat sprake blijft van een risico ter grootte van de jaarlijkse rentelasten.

De aankoop heeft ook geen effect van materieel belang op de (verplichte) financiële kengetallen uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Deze kengetallen hebben een belangrijke signaalfunctie voor de financiële gezondheid van een gemeente. We hebben daarom

bezien of de aankoop van aandelen effect heeft op twee relevante kengetallen: de solvabiliteit en de netto-schuldquote.

Solvabiliteit

De aankoop van aandelen leidt primair tot een balansmutatie: de post deelnemingen neemt toe en de post liquide middelen (banksaldo) neemt af. Per saldo blijft het eigen vermogen gelijk. De aankoop van aandelen leidt dan ook niet tot een verslechtering van de solvabiliteit.

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Indien we als gevolg van de aandelenaankoop extra moeten lenen, heeft de aankoop wel enig effect op de schuldquote. Dit effect is echter marginaal. € 1 miljoen extra lenen doet de schuldquote met minder dan 1%-punt stijgen. Hierbij merken we nog op dat Soest een relatief lage schuldquote kent: 15% op basis van de jaarrekening 2022, terwijl een schuldquote tot 100% als 'normaal' geldt.

1.6 Ingevolge de financiële verordening en de Gemeentewet dient het college de raad het ontwerpbesluit voor wensen en bedenkingen voor te leggen

Op grond van artikel 160 Gemeentewet en artikel 7 van de Financiële verordening dient ons college een besluit tot deelneming in een vennootschap voor wensen en bedenkingen voor te leggen aan de gemeenteraad. Gelet op het strekking van het voorstel zijn we van oordeel dat het in dit geval de voorkeur verdient uw instemming te vragen.

Kanttekeningen

1.1 De zeggenschap van een individuele gemeente is zeer beperkt

Met het aandeelhouderschap worden we mede-eigenaar van Stedin. Hoewel de feitelijke invloed van een individuele aandeelhouder als Soest zeer beperkt zal zijn, verkrijgen we wel inzicht in het beleid, de financiering en het investeringsprogramma van Stedin en zijn dochterondernemingen.

Getrapte beïnvloeding is mogelijk via de aandeelhouderscommissie, waarin naar verwachting ook de provincie Utrecht zitting zal nemen.

1.2 Er is geen garantie op dividend

Het dividendbeleid van Stedin is herijkt bij de toetreding van het Rijk als aandeelhouder, eind 2023. Het dividendbeleid, dat voor een periode van 10 jaar is vastgelegd, betekent een zodanige versobering dat voor de komende jaren uitgegaan moet (en kan) worden van een relatief lage winstuitkering. Echter, ook voor Stedin geldt: als er geen winst is, dan is er ook geen dividend. Zoals bij Argument 1.5 is uiteengezet, het risico blijft beperkt tot het bedrag van de jaarlijkse rentelasten.

1.3 Bij een faillissement van Stedin lopen we het risico ons kapitaal te verliezen

Dit risico achten we buitengewoon klein, mede gelet op het semipublieke karakter van Stedin. Bovendien zijn in de afgelopen tijd diverse uitgebreide boekonderzoeken ('due diligence') gedaan, zowel door Stedin zelf, als de staat en ook door een aantal potentieel grote investeerders. De uitkomsten van deze onderzoeken bieden weliswaar geen garanties, maar wel vertrouwen op een duurzaam financieel gezonde en weerbare onderneming. Overigens merken we hierbij op dat deze onderzoeken niet openbaar zijn en dus niet door ons konden worden geverifieerd.

1.4 De aandelen van Stedin zijn niet vrij handelbaar

De aandelen zijn in handen van overheden. Als we onze aandelen op enig moment zouden willen verkopen, dan zijn we afhankelijk van de bereidheid van andere overheden om deze over te nemen.

Kosten, baten, dekking

Kosten

De aankoop van aandelen ad € 1 miljoen leidt tot een jaarlijkse begrotingslast van € 12.500, gebaseerd op de in de begroting 2024 vastgestelde rekenrente van 1,25%.

Baten

We ramen de jaarlijkse dividenduitkering voorshands op een bedrag van € 12.500, met inachtneming van de in dit voorstel geplaatste kanttekeningen.

Dekking

Met inachtneming van de geplaatste kanttekening over de dividenduitkering, we gaan voorshands uit van een budgettair neutrale raming.

Aanpak

Indien uw raad instemt met de aankoop van aandelen zullen diverse formaliteiten moeten worden doorlopen. De belangrijkste stap is de besluitvorming in de algemene vergadering van aandeelhouders op 27 maart 2024. Deze algemene vergadering dient de toetreding van nieuwe aandeelhouders goed te keuren.

Indien de goedkeuring wordt verleend volgt de feitelijke aankoop door storting van € 1 miljoen, uiterlijk op 31 maart 2024.

Communicatie

De communicatie aan inwoners vindt plaats via de gebruikelijke kanalen.

(Uitkomsten) advies en inspraak

Het verzoek van Stedin wordt onder meer onderbouwd door uitgebreide boekenonderzoeken ('due diligence') en adviezen van de aandeelhouderscommissie Stedin.

Wettelijke grondslag en/of kader:

Artikel 160 Gemeentewet, dat handelt over de deelneming in (onder andere) vennootschappen en de financiële verordening. Zie ook bij Argument 1.2.

Beleidsvaluatie

N.v.t.

Referendum

Dit is besluit is niet referendabel.

Ondertekening

Soest, 27-02-2024

Burgemeester en wethouders van Soest,
De secretaris, de burgemeester

Leontine Vermond

Rob Metz